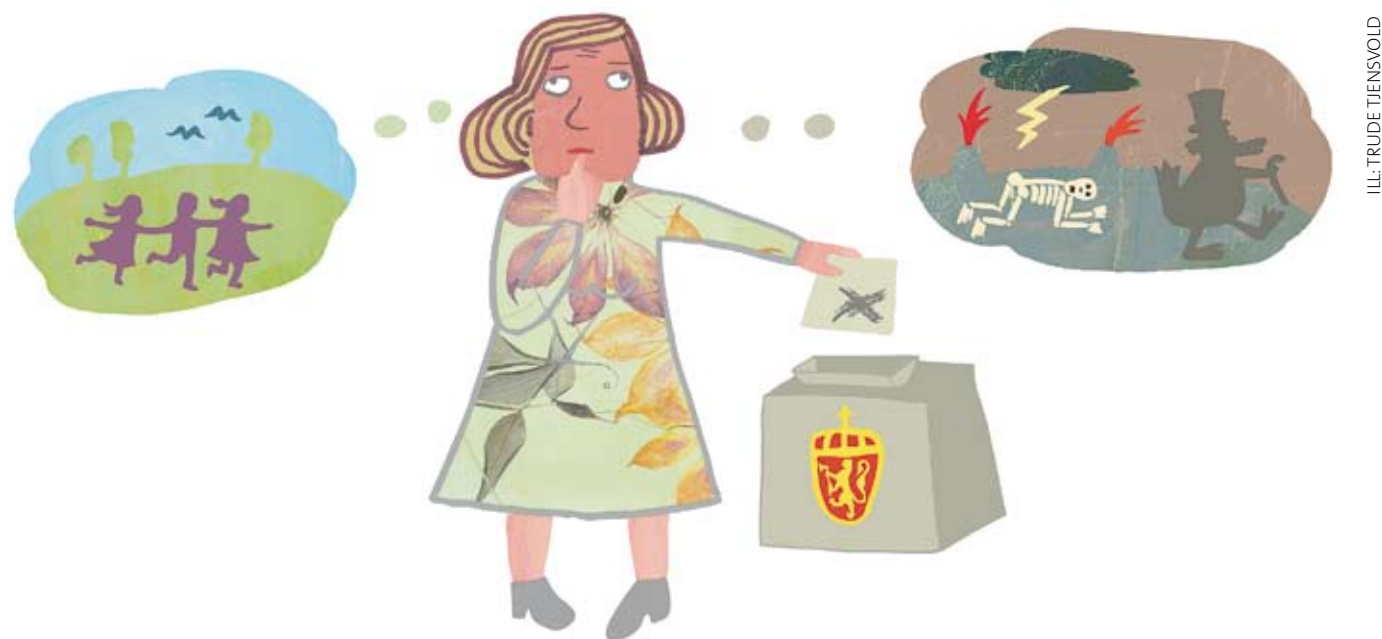

Velg velferd

FAGFORBUNDET

STORTINGSVALGET 2009

ILL: TRUDE TIENSVOLD

Valget er ditt

Valget til høsten handler om verdier. Hva skal være den grunnmuren vi bygger samfunnet vårt på? På den ene siden kan vi velge å bygge videre på den norske modellen som de rødgrønne styrer etter. Den kjennetegnes av en sterk fagbevegelse som i samspill med en stor offentlig sektor skaper et godt grunnlag for fellesskapsløsninger. Samfunnsmessig verdiskaping og politisk styrt fordelingspolitikk, nasjonalt eid og politisk styrte naturressurser gir gode vilkår for både arbeidstakere og bedrifter i privat sektor.

Alternativet til de rødgrønne kan bli et brudd med den norske modellen. Vi vet ikke hvordan et borgerlig flertall vil velge å organisere seg. Det som er helt sikkert er at de vil finne sammen. I det samarbeidet er det Fremskrittspartiet og Høyre som blir de klart største, og som vil dominere politikken. Frp går til valg på en helt an-

nen samfunnsmodell der «en-hver er sin egen lykkes smed», som det heter i partiets valgkampsang.

Hvilke partier som sitter i regjering betyr mye for medlemmene i Fagforbundet. Det avgjør hvordan vi har det på arbeidsplassen, om jobben vår blir satt ut på anbud, hva slags omsorg mor eller bestefar får og om ungene våre har en barnehageplass. Derfor engasjerer Fagforbundet seg i valgkampen. Derfor er vi opptatt av at medlemmene skal bruke stemmeretten. Så kan man jo stille seg noen spørsmål når alternativene skal vurderes:

Får vi et likestilt samfunn og arbeidsliv?

Løser vi fattigdomsproblemene med skattelette?

Får vi det bedre på jobben av ikke å være beskyttet av arbeidsmiljøloven?

Får vi tryggere jobb og bedre lønn av å fjerne kollektive av-

taler og undergrave fagforeninger?

Får vi bedre helse av å være avhengige av personlige forsikringsordninger?

Får eldre en bedre hverdag av å innføre stoppeklokkeregimer i eldreomsorgen?

Jeg er sikker på at svaret på disse spørsmålene er nei. Derfor vil jeg bruke stemmeretten og gi økonomisk støtte til de partiene som vil det samme som meg – i stedet for å la millionærene som støtter Frp bestemme for meg.

Jeg er enig med det store flertallet som ifølge målinger mener at Norge går i riktig retning. Før valget i 2005 ble det lovt mer til helse, eldre, arbeid og skole i stedet for skattelette til de som har mest fra før. Sammenlikner vi med Bondevik-regjeringens siste statsbudsjett, har regjeringen disse fire årene tatt inn over 50 milliarder kroner mer til fellesskapet. Det aller meste er tatt fra

de rikeste. Det har gitt oss nye veier, skoler, eldresentre og bedre sykehus. Mye har blitt gjort, selv om mye gjenstår.

Den sittende regjeringen vil fortsatt slå ring om den norske modellen med små forskjeller, sterke arbeidslivsorganisasjoner, likestilling, god grunnutdanning til alle og universelle offentlige velferdsløsninger som kjennetegn. Det er det beste grunnlaget å bygge Norge på også de fire neste årene.

Godt valg!

Jan Davidsen
Jan Davidsen
Forbundsleder

Kvalitetskommuneprogrammet er en avtale fra oktober 2006 mellom staten, kommunesektoren og arbeidstakerorganisasjonene om kvalitetsforbedring i kommunesektoren. Arbeidet konsentreres om to

hovedområder – kvalitetsforbedrende tiltak i møtet med innbyggerne og tiltak for å redusere sykefraværet.

Låneramma til Husbanken er auka med to milliardar kroner, til 14 milliardar. Startlån har førsteprioritet. Regjeringa har òg fått på plass ei ny bustøtte. 50000 fleire vanskelegstilte husstandar vil frå 1. juli i år få ein

tryggare heim. Ordninga famner til saman 150 000 husstandar. – Regjeringa har som mål at flest mogleg som ønskjer det, skal kunna eige bustaden sin, seier statsråd Magnhild Meltveit Kleppa.

Kommunal praksisplass ga jobb

Ca Van Pham er godt likt av arbeidskameratene. Han liker dem, også. Nå drømmer han om fast jobb.

Han er politisk flyktning fra Vietnam og bor i Lørenskog.

– Lørenskog er en god kommune å jobbe og bo i. Nå er drømmen min å få fast jobb her etter at vikariatet er ferdig til jul, sier Ca Van Pham.

Ca jobber for driftskontoret i kommunen som har ansvar for vei, vann og avløp. Det betyr også brøyting, strøing, klipping av gress og vedlikehold av kommunens anlegg. Ca har lært mye det siste året. Nå jobber han selvstendig, kjører rød kommunebil og er ifølge sjefen sin, Inger Solberg, en arbeidsom, pålitelig, selvstendig og samvittighetsfull arbeidstaker.

– Vi har stor nytte av arbeidet hans og han er veldig sosial. Alle gutta respekterer og tar godt vare på ham, sier Solberg.

Praksisplass

Lørenskog er landets første kvalitetskommune. Prosjekt praksisplass er en del av dette programmet. 42 kommunale praksisplasser står til rådighet for flyktningkontoret. Ifølge prosjektleder Hilde Lyngroth og programkoordinator Birthe Nielsen er dette arbeidsplasser som skal bidra til at flyktninger og innvandrere

skal få arbeidstrening, lære seg norsk og fagspråk og få innføring i generelle arbeidslivsregler, både de skrevne og uskrevne.

– Vi legger opp et langsiktig løp for hver enkelt, hvor målet er å komme seg ut i fast jobb, forteller Lyngroth og Nielsen.

Prosjektet startet i januar 2008. Det var stor etterspørsel etter å bli med.

– Ca har vært heldig. Det vrirmler jo ikke akkurat av ledige jobber i kommunen. Han hadde lite arbeidserfaring fra hjemlandet. Men Ca er en positiv person og har fått en arbeidsplass hvor han liker seg og er godt likt, sier Hilde Lyngroth.

Fadderordning

– Alle som får praksisplass får også en fadder. Det er avgjørende for at dette skal bli vellykket, sier Birthe Nielsen.

I begynnelsen jobbet Ca og fadder, Knut Bråthen, sammen hele tida. Bråthen synes jobben som fadder har vært hyggelig og får ikke fullrost Ca.

– Det er stor forskjell på Ca i dag og for ett år siden – ikke minst når det gjelder språket, forteller Knut Bråthen.

Velg fellesskap

Arbeid til alle

– er jobb nummer én for den rødgrønne regjeringa. Fram til finanskrisa var sysselsettingen den høyeste på 20 år. Regjeringa har bidratt til flere arbeidsplasser gjennom stimuleringspakker til næringslivet og mer penger til kommunene. For å hjelpe ar-

beidsløse er antall tiltaksplasser økt til 75 200, og arbeids- og velferdsetaten er styrket med 710 millioner i 2009. De rødgrønne har bidratt til flere arbeidsplasser gjennom stimuleringspakker til næringslivet og mer penger til kommunene. For å hjelpe ar-

Høyresida vil ha mindre kontroll og mer markedsstyring – politikken som har ført til finanskrisa. I sitt alternative statsbudsjett for 2009 går Frp inn for å kutte kvalifiseringsprogrammet på 230 millioner kroner. 5500 langtids-sosialklienter ville mistet tilbud-

et. Arbeidsmarkedstiltak skulle kuttet med 300 millioner, en reduksjon på vel 2500 tiltaksplasser. Frp foreslår kutt i opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, selv om de vil stille krav om deltakelse for å kunne motta sosialhjelp.

♥ **I mai blei det** for første gong presentert ei stortingsmelding om barnehagar som berre handlar om kvalitet. Målet er likeverdig og høg kvalitet i alle barnehagar, og å styrkje barnehagen som læringsarena, med eit

inkluderande fellesskap for alle barn.

– Endeleg kan vi flytte fokuset frå nok plassar til gode nok barnehageplassar, sa kunnskapsminister Bård Vegar Solhjell.

♥ **Hammerfest kommune** har med prosjektet «Friske folk i barnehagene» brukt frie midler til å sette inn servicemedarbeider i flere barnehager. Inger Lise Johansen baker brød hver dag og lager varm lunsj på fredager.

– Hadde det ikke vært for dette, hadde jeg ikke fått bidra mer i arbeidslivet, sier hun, som er 50 % uføretrygda. Tiltaket gir bedre tjenester for brukerne og bedre vilkår for de ansatte. Nå jobbes det med å få gjort stillingene faste.

♥ **Fremskrittspartiet** ønsker ikke en fast, offentlig skolefritidsordning. Partiet mener SFO bør opprettes når det er behov. Driften vil Frp la private tilbydere eller frivillige organisasjoner ta seg av. Dette kan bli dyrt for foreldrene.

♥ **Harstad kommune** bygger Norges dyreste barnehage, til 65 millioner kroner. Byggekløssen barnehage får tilrettelagt uteområde for rullestolbrukere, plassebasseng, matematikkrom og motorikkrom med klatreutstyr.

♥ **Barnehagetall:** Ved utgangen av 2008 hadde 261 900 barn plass i barnehage, en økning på 12 100 barn fra 2007. Nesten ni av ti barn hadde heltidsplass. Det var 81 400 ansatte, en økning på 5 400. Gjennomsnittlig var det

fire barn per årsverk, samme nivå som året før. Antall assistenter med enten førskolelærerutdanning, annen pedagogisk utdanning eller barne- og ungdomsarbeidere økte med 3,4 prosent i 2007, til 25 prosent (SSB).

Plass til alle

Firebarnsmor Hanne Johnsen Brenden gjorde sin første barnehageerfaring i 2000.

– Da de to eldste skulle inn i barnehage, sto vi på venteliste. Etter en stund fikk vi tilbud, men i to forskjellige barnehager. De lå én mil fra hverandre, ler Brenden. Hun takket nei. Til slutt fikk hun plass i to barnehager som lå nærmere hverandre.

Nå er det tvillingene Karoline og Emilie (4½) som er i barnehagealder. Denne gangen bød det ikke på problemer å få plass. Løten kommune har fått full barnehagedekning.

– Jeg var lenge hjemme med tvillingene, og søkte ikke om plass før de fylte tre. Da fikk jeg tilbud med en gang – i samme barnehage, sier Brenden. Hun er fornøyd med tilbudet og at barnehagen har naturen som bakhage.

– Ungene smiler når vi kommer om morgenen og når vi drar på ettermiddagen, og de ansatte tar seg tid til oss foreldre, forteller Brenden.

Hun tar videreutdanning som helsesekretær, og til høsten blir det hel plass til tvillingene.

– Det har blitt billigere og flere barnehageplasser og det er bra, men det blir likevel tøft økonomisk nå som vi skal ha heldagsplasser, sier Brenden.

Strengere krav

Barneveileder og Fagforbundets tillitsvalgte i Jønsrud barnehage, Lise Norrøne, har jobbet i barnehage siden 1994.

– *Har du merket forskjeller under de rødgrønne?*

– Kommunen satser på barnehage og de har fått til full barnehagedekning. I neste periode forventer jeg midler som kan brukes til å heve kvaliteten ytterligere.

Øverst på ønskelista står et økt vikarbudsjet.

– Det hadde også vært deilig med en fast person på kjøkkenet, så kunne vi få vært mer sammen med barna.

Når det gjelder kvalitet og opplæring, mener Norrøne at det har skjedd noen forbedringer.

– Den nye rammeplanen som kom i 2006 stilte tydelig-

ere krav til oss ansatte, og det likte jeg. Da fikk alle kurs i de syv områdene i rammeplanen. De handlet blant annet om IKT, barns medvirkning, kultur og likestilling. Kursene gikk over flere år og inspirerte mange, forteller Norrøne.

Hun skulle gjerne hatt mer faglig påfyll.

Velg framtida

Velferd – grunn nummer én

Ordfører i Løten kommune, Bente Elin Lilleøkseth (Ap), er stolt over kommunens prioritering av barn og eldre. – Til tross for at vi er fattigere enn gjennomsnittskommunene i Hedmark, bruker vi like mye penger på barn.

Den barnehagen som kom best ut i den siste brukerundersøkelsen, holder til i de eldste og mest nedslitte lokalene.

– Det sier noe om at det er de ansatte som først og fremst skaper en arbeidsplass, ikke bare bygget. Vi har en fantastisk ressurs i våre flotte ansatte, sier Lilleøkseth.

I Løten har de også har klart å finne midler til en ekstra stilling i barnevernet og en halv logopedstilling.

– *Hvordan vil kommunen*

merke en eventuell borgerlig regjering?

– De rødgrønne sørger for et velferdstilbud som er godt, for alle, og bevilger penger til kultur i kommunene. Vi må forhindre at høyrepartiene får klusse med velferden. Du må være temmelig sterk i trua for å stemme borgerlig, og samtidig bry deg om kommunen du bor i, for å si det sann. Sett fra min ordførerstol, er velferd grunnnummer én til å stemme rødgrønt, konkluderer Lilleøkseth.

Maksimalpris eller stykkpris?

Over 90 prosent av kommunene har full barnehagedekning, med en maksimalpris på 2330 kroner. Det rødgrønne flertallet har sørget for at alle barn har en lovfestet rett til barnehageplass fra 2010. Det betyr at alle som ønsker det kan kreve en barnehageplass med

loven i hånd. Nå har arbeidet med å sikre kvaliteten i alle landets barnehager startet. De ansatte skal ha god pedagogisk kompetanse og mulighet til etter- og videreutdanning og samarbeidet mellom barnehage og foreldre skal styrkes.

Høyre ønsker stykkprisfinansiering av barnehager, vil fjerne maksprisen i barnehagene og øke muligheten for barnehagene til å ta betaling for «ekstra» aktiviteter og tilbud. Det betyr større forskjeller mellom barnehagene, dyrere barnehager og større muligheter

for private til å tjene penger på barnehagedrift. Frp vil gjennom en form for stykkpris eller kontantstøtte legge til rette for at flere får muligheten til å være hjemme med barn, for på den måten å sørge for full barnehagedekning.

Fagforbundets elleve krav til partiene

1

Fagforbundets krav: En kompromissløs kamp mot arbeidsløsheten.

Rødgrønn politikk: Arbeid til alle er jobb nummer én. Den rødgrønne regjeringa har delt ut krisepakker for å bekjempe ledigheten og opprettet flere tiltaksplasser for å gi arbeidsledige muligheten til å få ny kompetanse og komme tilbake i jobb.

Frp-politikk: Det er den enkeltes oppgave å skaffe seg arbeid. Lavere skatter og avgifter er, sammen med et mer fleksibelt arbeidsliv, de beste virkemidlene for å få et effektivt og velfungerende arbeidsmarked.

2

Fagforbundets krav: En styrket kommuneøkonomi. Velferdstilbudet må opprettholdes og videreutvikles

Rødgrønn politikk: Fortsatt satsing på den offentlige velferden gjennom å forbedre kommunenes økonomi. Statsbudsjettet skal brukes til velferd som eldreomsorg, skoler og barnehager, ikke til å gi skattelette til dem som har mest fra før.

Frp-politikk: Enkeltmennesket har selv hovedansvaret for å sørge for seg og sine nærmeste, men det offentlige skal ha et sikkerhetsnett for dem som ikke er i stand til å greie seg selv. Likevel vil Frp øke bevilgningene til kommunene.

3

Fagforbundets krav: Like vilkår for alle i arbeidslivet og ingen sosial dumping

Rødgrønn politikk: Den rødgrønne regjeringa har vedtatt to handlingsplaner mot sosial dumping, og forbedret Arbeidstilsynets muligheter til å føre kontroll. Vil beholde mulighetene til å allmenngjøre tariffavtaler, så man ikke kan underbetale utenlandske arbeidstakere. Vil innføre solidaransvar for lønn, og ytterligere forbedre Arbeidstilsynets kontrollmuligheter.

Frp-politikk: Vi har ikke funnet noe om sosial dumping i Frps program. Det står at arbeids-, lønns- og ansettelsesavtaler fungerer best dersom disse oppnås ved enighet mellom arbeidstakerne og arbeidsgiverne i den enkelte bedrift.

4

Fagforbundets krav: En sterkere innsats mot fattigdom, nasjonalt og internasjonalt

Rødgrønn politikk: En sterk velferdsstat er den mest effektive måten å bekjempe fattigdom på. Barn i familier som lever på sosialstønad skal ha selvstendig rett til aktivitetsstøtte. Norsk bistand til utviklingsland skal være minst 1 prosent av BNI.

Frp-politikk: Alle mennesker har ansvar for å sørge for seg selv, sin inntekt og sin livskvalitet. Unntatt er de som av helsemessige årsaker ikke kan klare dette selv. Statlig bistand bør begrenses og effektiviseres.

5

Fagforbundets krav: En rettferdig fordeling av godene

Rødgrønn politikk: De rødgrønne vil utjevne økonomiske og sosiale forskjeller. Et rettferdig skattesystem, mer styring av samfunnets ressurser, et arbeidsliv med plass til alle og gode velferdsordninger skal bidra til mer rettferdig fordeling. Ressursene må fordeles slik at alle har likeverdige sjanser til å skape seg et godt liv.

Frp-politikk: Frp vil ha lavere skatter, og prioriterer dette framfor velferd. Lavere skatter gir lav uttelling for de med lav inntekt, for de med midlere inntekt gir det mer, og for de virkelig rike gir det millioner av kroner. Gapet mellom de som har mye og de som har lite forsterkes.

6

Fagforbundets krav: Et godt vern på jobben gjennom en sterk arbeidsmiljølov. Nei til fleksibilitet som går på bekostning av ansattes liv og helse

Rødgrønn politikk: Arbeidsmiljøloven er det beste vernet for arbeidstakere. Arbeidsmiljøloven innført av de rødgrønne gir arbeidstakere vern mot midlertidige ansettelser, og gir fagbevegelsen bedre mulighet til å jobbe for heltid. Loven skal beholdes og styrkes.

Frp-politikk: Frp stemte for å svekke arbeidstakernes rettigheter ved å innføre 13 timers normalarbeidsdag og åpning for 60 timers uke. Frp vil også åpne adgangen til å ansette midlertidig i langt større grad. I partiprogrammet sies ingenting om rett til hele stillinger.

7

Fagforbundets krav: Et organisert arbeidsliv med kollektive avtaler, streikerett og sentrale lønnsforhandlinger

Rødgrønn politikk: Den norske modellen er grunnlaget for dagens arbeidsliv og velferdssamfunn. Dagens system med sentrale tariffavtaler der partene i arbeidslivet forhandler om lønn skal opprettholdes. Streikeretten skal ikke svekkes.

Frp-politikk: De sentrale tariffavtalene har for stor innflytelse. Frp vil bort fra den norske modellen og over til et system med lokale avtaler og individuelle lønnsforhandlinger. Streikeretten skal begrenses.

8

Fagforbundets krav: Ingen privatisering eller konkurranseutsetting av offentlige tjenester. Det offentlige skal ha ansvaret for velferdstjenestene

Rødgrønn politikk: Det offentlige skal eie og drive de viktige velferdstjenestene som helse, eldreomsorg og skole. Alle innbyggere skal ha lik rett til tjenestene uten å måtte tenke på lommeboka. I stedet for profitt til private bedrifter, bør skattepengene gå til å skape bedre tilbud til innbyggerne.

Frp-politikk: Flere av det offentliges oppgaver må overlates til enkeltmennesker, privat virksomhet og frivillige organisasjoner.

9

Fagforbundets krav: En sosial boligpolitikk slik at alle har råd til en anstendig bolig

Rødgrønn politikk: De rødgrønne har utvidet bostøtteordningen så flere har råd til å bo i egen bolig. Låneramma til Husbanken er økt og startlån har førsteprioritet. Regjeringa har som mål at flest mulig som ønsker det, skal kunne eie boligen sin. Det skal også bygges flere boliger for unge og studenter.

Frp-politikk: Fremskrittspartiets program inneholder ikke noe om boligpolitikk. Markedet bestemmer.

10

Fagforbundets krav: Mer folkestyre, mindre marked

Rødgrønn politikk: De rødgrønne partiene vil styrke demokratiet både lokalt og regionalt. Demokratiet må bestemme mer, og markedet mindre. Makt og avgjørelser må desentraliseres slik at flest mulig kan ta del i og medvirke til samfunnsbygginga.

Frp-politikk: Frp vil ha sterkere grad av lokaldemokrati, men vil legge ned fylkeskommunen. Frps økonomiske politikk derimot bygger på markedsøkonomi og et fritt og uavhengig næringsliv med fri flyt av varer og tjenester.

11

Fagforbundets krav: Miljøvennlige kommuner og grønn kollektivtrafikk

Rødgrønn politikk: De rødgrønne vil gjennom bedre kommuneøkonomi gjøre alle norske kommuner i stand til å lage og gjennomføre miljøhandlingsplaner. Det satses på energiøkonomisering. Tilknytning til fjernvarme og utfasing av oljefyring som oppvarmingskilde er blant tiltakene som kan skape klimanøytrale kommuner. De rødgrønne går inn for biogass til buss og lokal tungtrafikk, og vil starte arbeidet med høyhastighetstog.

Frp-politikk: Frp mener det er for tidlig å si om klimaproblemene er menneskeskapte, og vil vente og se hva som skjer før de kommer med tiltak. Sier ingen ting om biogass, og vil ikke ha høyhastighetstog.

Bruk
stemmeretten

♥ **Fagforbundet Halden** har brukt arbeidsmiljølovens paragraf 14.9 og hjulpet 183 medlemmer til fast ansettelse og høyere stillingsprosent. Ifølge arbeidsmiljøloven er hovedregelen i norsk arbeidsliv fast ansettelse.

♥ – **De tillitsvalgte** avgjør kampen for faste stillinger, sier rådgiver Sølvi Thomassen. I Hægebostad fikk Fagforbundet gjennom 19 av 19 krav om fast ansettelse. Kvinnene hadde jobbet deltid som ringevikarer i årevis.

♥ **I mars meldte** arbeids- og inkluderingsminister Dag Terje Andersen (Ap) om likestilling av skift- og turnusarbeid. Det innebar redusert arbeidstid for mange ansatte i typiske kvinneyrker innen pleie og omsorg, hoved-

saklig i offentlig sektor. Lik behandling av kvinnelige turnusarbeidere og mannlige skiftarbeidere var et krav flere arbeidstakerorganisasjoner hadde kjempet for i flere år.

♥ **Regjeringa** gjeninnførte i 2005 ferietillegget for arbeidsløse. – Fjerningen av ferietillegget var det mest hjerterå kuttet til Bondevik-regjeringa, sa daværende arbeidsminister Bjarne Håkon Hanssen til VG.

♥ **Sentrale lønnsoppgjør** er lønnsomt for hjelpepleiere, viser statistikken. I fjor kom de dobbelt så godt ut av det som privat sektor. Privat ansatte gikk opp 5,6 % mens hjelpepleierne fikk 11,6 % høyere lønn fra 2007 til 2008.

♥ **Kulturløftet** var begynnelsen på det rødgrønne samarbeidet og har ført til et retningsskifte i kultursektoren. Kulturløven som kom i 2007 har ytterligere legitimert kulturfeltet. Loven skal ta vare på et bredt

spekter av kulturvirksomhet og gjøre det vanskeligere å saldere bort kultur fra budsjettene. Regjeringa ligger godt an til å innfri løftet om at en prosent av statsbudsjettet innen 2014 skal gå til kultur.

Velg et trygt arbeidsliv

Bedre arbeidsliv, bedre liv

Verdien av fast ansettelse og en forutsigbar, lovlig turnus er nesten ikke til å forklare. Det er forskjellen på å ha et liv og ikke å ha et liv.

Det er dette det dreier seg om for ekteparet Turkaj. Hjelpepleieren Servete (midten) og omsorgsarbeideren Naser (t.v.) kom til Halden som flyktninger fra Kosovo i 1992. Begge har vært tilknyttet Halden kommune, med stillinger i henholdsvis 22 prosent og 65,73 prosent.

Kartlegging og krav

– Vi måtte være tilgjengelige i tilfelle de ringte og ville ha oss på jobb. Enda verre var det å ringe og spørre om det var en ledig vakt. Vi var alltid bekymret for månedens inntekt. Vi har fire

barn å forsørge, forteller Naser. Servete tok affære. Hun er medlem i Fagforbundet og var klar da forbundet ville sjekke medlemmenes ansettelsesforhold. Leder i Fagforbundet Halden, Kirsti Rørmyr (t.h.) forteller at de startet med Halden sykehjem, der Servete jobber.

– Servete ga oss papirer og lønnslipper. Vi kartla hvordan hun hadde jobbet de siste fire åra og regnet ut gjennomsnittet. For Servete ble det 80 prosent. Hun har tatt utdanning som hjelpepleier i perioden.

– Vi krevde fast ansettelse i

80 prosent for henne etter § 14.9 i arbeidsmiljøloven, forteller Kirsti.

Servete fikk Naser til å melde seg inn i forbundet og Kirsti beregnet arbeidstida hans også.

– Naser hadde ikke hatt ferie på ni år og gjennomsnittet hans kom godt over 100 prosent, enda han hadde tatt fagbrev på kveldstid. Arbeidsgiver hadde brutt lover og regler i årevis, sier Kirsti.

Nytt liv

Ekteparet Turkaj er takknemlige for jobben Fagforbundet har gjort. Barna har fått foreldre med ny energi, som nå er med

på idrettsarrangement og som kan planlegge hyggelige turer i helgene. Naser sier at det nå er en glede å komme på jobb og at han har masse energi.

– Når jeg har fri kan jeg bare slappe av og ikke bekymre meg. Jeg vet jeg kan betale boliglånet og utgiftene, sier han.

Servete forteller at arbeidsmiljøet på sykehjemmet også har blitt mye bedre etter at mange har fått faste ansettelser og høyere stillingsprosent.

– Nå er alle trygge og vi slipper å konkurrere om ekstravaktene, sier hun glad.

Ordner opp med loven i hånd

Omkring 120 kommunalt ansatte i Rana har gått fra midlertidig til fast jobb. De kan takke hovedtillitsvalgt Roger Martinussen for ryddesjauen.

Han har vært hovedtillitsvalgt i Rana i to år.

– Jeg følger bare loven. Arbeidsmiljøloven har klare bestemmelser om at folk som har vært midlertidig ansatt i minst fire år, har krav på fast jobb. Når medlemmene kommer til meg, bruker jeg loven og arbeidsgiver må ordne opp. Enkelt og greit, sier Martinussen.

Mellom 80 og 90 prosent av dem som får hjelp er deltidsansatte kvinner, og mange får både fast tilsetting og høyere stillingsprosent, forteller Martinussen.

– Arbeidsmiljølovens bestemmelser er helt suverene, uten dem hadde vi ikke kommet noen vei, sier han og minner om at den borgerlige regjeringa sveket arbeidsmiljøloven.

– Vinner de borgerlige til høsten kommer de til å svekke loven igjen. Det aleine er en viktig grunn til å stemme riktig, mener han.

Lei av urett

Elin Hansen har jobbet i Rana arbeidssenter for psykisk utviklingshemmede siden 2001. Hun fikk vikariater og midlerti-

dige jobber, men ikke noe fast.

– Jeg følte meg urettferdig behandlet og tok kontakt med Fagforbundet, forteller hun.

– Egentlig trodde jeg at jeg hadde rett på fast jobb, sier hun, og slik ble det. Høsten 2008 ble hun fast ansatt i halv stilling.

– Det var utrolig deilig. Jeg er sauebonde og må ha en sikker inntekt ved siden av for at vi skal greie oss her, sier hun. Vi er på besøk på gården som ligger klort fast i fjellsida over Mo i Rana.

Tydelig tale

– Denne saken var som de fleste andre, sier Martinussen.

– Vi ba om timelistene hennes, talte hvor mye hun hadde jobbet og hvor lenge. Tallenes tale var tydelig, Elin hadde krav på fast, halv stilling. Arbeidsgiver så at vi hadde loven på vår side og valgte å tilsette henne. Hadde de sagt nei, ville vi gått til sak – men det gjør de som regel ikke. Loven er klar, de vet at de vil tape og inngår forlik nesten hver gang, sier han.

– Det var ikke så rart at arbeidsgiver bøyde unna, han Roger var temmelig overbevisende, ler Elin Hansen.

En sterk fagbevegelse – trygghet for deg som arbeidstaker

De rødgrønne jobber med fagbevegelsen. Sentrale tariffavtaler sikrer like vilkår. Regjeringa har sørget for høyere skattefradrag for fagforeningskontingent og styrket kampen mot sosial dumping. Det første de rødgrønne gjorde i 2005 var å endre arbeids-

miljøloven. Fireårsregelen ble innført. Har du vært midlertidig ansatt i fire år, har du rett til fast jobb. Regelen har sikret flere hundre fagforbundsmedlemmer fast ansettelse. Deltidsansatte fikk også rett til utvidet stilling før arbeidsgiver ansetter nye.

Høyresida vil gi arbeidsgiver større muligheter, på bekostning av rettigheter. De borgerlige partiene er for at det skal være lettere å ansette folk midlertidig, og at det skal være mulig å jobbe mer fleksibelt. Det betyr muligheten til å jobbe lengre dager og

bli pålagt mer overtid. Høyresida ivrer for lokale og individuelle forhandlinger om lønn og arbeidsvilkår. I praksis betyr det større lønnsforskjeller, mindre åpenhet om arbeidsvilkår, og at kampen for likelønn og mot sosial dumping kan legges på is.

♥ **Kollektivtransport på biogass**
er et klimatiltak Fagforbundet støtter. Forbundet bevilget nylig 500 000 kroner til innkjøp av biogassbusser i Østfold. Det forventes at regjeringa følger opp.

Andre fylker er også i gang:
– Mye tyder på at det er nok våtorganisk avfall i Grenland til å drive hele bussparken i området på biogass, heter det i et forslag fra fylkesrådmannen i Telemark.

♥ **– Det politiske grunnlaget** for en god klimasatsing er lagt, sier en av pionerene i norsk bioenergisatsing, Arnold Kyrre Martinsen i NoBio og viser blant annet til regjeringas ambisiøse plan for satsing på bioenergi og

Enovas krisemilliard for energitiltak i offentlige bygg.
– Regjeringen bør få arbeidsro, slik at de kan gjennomføre de gode forslagene, sier Martinsen.

♥ **Kommunene viser** stor vilje til å sette i gang nye, konkrete energi- og klimatiltak. Et nytt nettsted presenterer kommunenes energi- og klimaplaner. På www.norskeklimakommuner.no finner vi for eksempel at Skeds-

mo kommune på Romerike har en energi- og klimaplan. Aktuelle mål for Skedsmo er blant annet at alle kommunale bygg skal benytte fjernvarme og/eller fornybar energi og at det skal etableres fjernvarmeanlegg i om-

rådet. Kommunenes klimasatsing kan blant annet gjennomføres fordi regjeringa har satset på kommunene og bevilget nærmere 30 milliarder kroner til sektoren.

♥ **Ved å gi verneombudene** opplæring som miljøagenter kan de benyttes i arbeidet med å miljøsertifisere kommunene. Det kan spares hundretusener av kroner ved å bruke egne ansatte framfor dyre konsulentfirmaer.

Miljø er moderne

Kommunene er være eller ikke være for klimakampen. Hvis ikke kommunene tar overordnet grep, kommer lite eller ingenting til å skje, konstaterer miljøvernkonsulenten i Kongsberg kommune, Odd-Arne Helleberg.

– På Kongsberg ligger vi godt an med miljøsatsinga. Vi er nettopp ferdige med den nye miljøhandlingsplanen vår, forteller Helleberg. Den er bygget på det statlige rådgivningsselskapet Enovas klimaveileder for kommunene.

– Det er et enkelt, men godt verktøy som har gitt oss god oversikt og er et godt springbrett for å sette viktige tiltak ut i livet, mener han.

For tre år siden oppfordret daværende kommunalminister Åslaug Haga alle norske kommuner til å utarbeide miljøhandlingsplaner. Siden det har 53 kommuner utarbeidet en slik plan og ytterligere 253 kommer har vedtatt å gjøre det. Enova forteller at de har bistått en lang rekke kommuner. Bare 129 kommuner har ennå ikke vedtatt å lage en slik plan.

Sykelbru

– Det er et mål for Kongsberg kommune å få flere til å sykle og gå. Derfor gikk vi gjennom hvor folk sykler og går. Vi fant ut at ei ny overbygd bru over Numedalslågen ville gjøre det minst ti minutter raskere å sykle til det gamle fabrikkområdet til Kongsberg Våpenfabrikk der det i dag er et vell av arbeidsplasser og ulike virksomheter. Vi fikk til et samarbeid med staten og noen av virksomhetene i næringsparken, og er nå ferdige med å bygge brua. Den åpner om noen

dager og vil gjøre det mye lettere å sykle og gå for mange, forteller Helleberg, som også er tillitsvalgt på arbeidsplassen.

Miljøsertifisering

Kongsberg kommune har vedtatt å miljøfyrtårn-sertifisere alle kommunale bygg og øvrig virksomhet, og er godt i gang.

– Dette er både miljøriktig og god butikk, forteller Helleberg. Han er offisielt godkjent miljøfyrtårn-sertifisør og har hjulpet flere private bedrifter med å spare miljø og penger. Det er et sterkt politisk ønske om at privat virksomhet følger opp og sertifiserer seg.

– Samfunnet tjener kort og godt penger på dette. Vi reduserer forholdsvis enkelt forbruket av lys, vann og strøm med fem til ti prosent. Så klart det betyr mye, både for klimaet og for kommunekassa.

Kommunekassa på Kongsberg kan saktens trenge påfyll. Kommunen har stått lenge på den såkalte Robek-lista over kommuner som er i økonomisk ubalanse. Kongsberg er et pressområde der både næringsliv og befolkning bygger og etablerer seg.

– Det koster å ekspandere. Vi må bygge infrastruktur for å holde tritt med veksten, men på mange måter er jo det litt av et luksusproblem. Alt i alt har vi det bra i verden, vi her på Kongsberg, smiler Helleberg.

Søppel er nøkkelen

Miljøkonsulenten mener nøkkelen til å vekke publikums bevissthet finnes i avfallshåndtering.

– Folk må få delta i klimakampen. Det kan de gjøre med slike konkrete ting som å håndtere sitt eget søppel.

Kongsberg arbeider med planer for en regional satsing på avfallshåndtering, og har fjernvarme i bykjernen til vurdering.

– Her på Kongsberg er vi for små til å være store, og for store til å være små. Derfor må vi finne regionale løsninger. I dag har vi kildesortering. Men resten må gå til avfallsforbrenning, og det er en dårlig løsning i lengda.

– Ennå må vi kjøre søppelet til Fredrikstad og det er ikke bærekraftig, sier han.

Tverrpolitisk enighet

Helleberg forteller at det stort sett er tverrpolitisk enighet om miljøtiltakene.

– Det er ingen som ikke ser alvoret i dette. For noen år siden var grøntområder og miljø noe vi drev med for at ungene skulle ha et sted å leike og gamlingene noe pent å se på. Sånn er det ikke lenger. Det har skjedd en enorm omveltning i løpet av de siste fire åra. Miljø er moderne og jeg er heldig som får være med på denne rivende utviklinga, sier Odd Arne Helleberg.

Klimakommuner

Etter klimaforliket med opposisjonspartiene, unntatt Frp, i 2008 er det bred enighet om at Norge skal være karbonnøytralt i 2030, og at vi fram til 2020 skal kutte de globale utslippene av klimagasser tilsvarende 30 prosent av Norges utslipp i 1990. For å nå disse målene er miljøtiltak i kommunene svært viktige. Energiøkonomisering, tilknytning til fjernvarme, utfasing av oljefyring som oppvarmingskilde og utbygging av biometananlegg for buss og tungtransport, bidrar til å nå målene. De rødgrønne har økt støtten til Enova og opp-

rettet Transnova for å øke innsatsen på miljøvennlige prosjekter innen transport og energiøkonomisering.

Frp mener det er for tidlig å konkludere rundt årsakssammenhenger i klimaspørsmål, og mener det er viktig at det ikke tas forhastede beslutninger om innføring av kostbare tiltak og reguleringer. Betyr det at Frp ikke tror klimaendringene er menneskeskapte og at vi ikke trenger å ta hensyn til de endringene vi ser rundt oss?

Velg
velferd

Sangglede på Klukstuen

– Kom mai du skjønnne milde, gjør skogen aatter grønn... synger beboerne på Klukstuen omsorgssenter mens de venter på middagen. Sangheftene ligger på fanget, men teksten sitter i hodet.

De var ikke vanskelige å be og stemningen steg flere hakk da hjelpepleier Tove Bruun spurte om de ikke skulle synge for å korte ventetida. Å synge er noe av det beboerne setter størst pris på.

– Å være ute i den flotte sansehagen med grønt gress, kjente og kjære busk- og blomstervekster, melkerampe og hagegynge er også populært, sier Bruun.

– Hagen er spesielt tilrettelagt for de eldre. Nå er vi i ferd med å bytte ut enkelte av buskene slik at de skal få vekster som de kjenner enda bedre, sier vaktmester og tillitsvalgt Bjørn Rognstad.

Initiativet til sansehagen ble tatt av en pårørende. Med noe økonomisk hjelp fra venneforeningen ble hagen realisert i august 2008. Samme høst fikk Klukstuen utmerkelsen Demensprisen.

Lavt sykefravær

Bente Tangen er hjelpepleier og har jobba på Klukstuen siden oppstarten i 2001.

– Her er det trivelig å jobbe. Vi har lavt sykefravær og folk blir i jobben, sier Tangen.

Hun setter også pris på all opplæringa.

– Vi har en egen opplæringsgruppe blant de ansatte. Hver tirsdag er det tilbud om kurs, for det meste oppdatering innen demensbehandling.

Kommunalt er best

Odd Aspeli, leder av Klukstuens venneforening og tidligere Hamar-ordfører er enig med de ansatte og tillitsvalgte i at de rødgrønne partiene er best skikka til å opprettholde den gode kvaliteten på Klukstuen.

– De blå snakker mye om privatisering, men vi synes det er viktig å beholde kommunale sykehjem, sier de. Alle er de gamle nok til å huske forskjellen på privat og offentlig sykehjemstilbud i området.

– De som hadde mye penger var på det privateide Kåtorp, sier Aspeli. Ingen ønsker seg tilbake til tida da de med mest penger kunne kjøpe seg den beste omsorgen.

– Nå brukes en bedre kommuneøkonomi til bedre kvalitet, større og faste stillinger. Mye har blitt bedre de siste åra, sier Bjørn Rognstad.

En god eldreomsorg for alle

Den rødgrønne regjeringa har sørget for ca 10 000 flere årsverk i pleie- og omsorgssektoren siden 2005. For å øke kvaliteten på omsorgstjenestene vil de rødgrønne partiene innføre en standard for legetjenesten i sykehjemmene, satse på etter-

og videreutdanning og fjerne uønsket deltid blant de ansatte. Sammen med en styrket kommuneøkonomi, trepartssamarbeid og økt samhandling mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten vil de rødgrønne skape en god eldreomsorg.

Høyresida vil åpne for mer privatisering av eldreomsorgen. Fagforbundet frykter det betyr at tilbudet blir avhengig av størrelsen på lommeboka di, og at en dårlig kommuneøkonomi sørger for at kommunenes ansvar blir en minimumsløsning

framfor en løsning med fokus på trivsel og kvalitet for pasienter og ansatte. Frp vil ha statlig stykkprisfinansiering av eldreomsorgen, hver enkelt skal kjøpe sine tjenester. De vil også lovfeste retten til sykehjemsplass.